

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

© Çeviren, Okan TAŞDELEN, AİHM Eski B Hukukçusu, AYM ve AİHM'e Başvuru Danışmanı, @O TSDLN, Aralık 2024. [Daha önce Patreon sayfamda "<https://www.patreon.com/posts/118404336>" yayımlanmıştır] Bu çeviriyi yayımlama izni, HUDOC'a konulması için verilmiştir. Çevirmene atıfta bulunmak kaydıyla alıntılanabilir.

© Translated by Okan TAŞDELEN, Former B Lawyer of the ECHR, Adviser on Applications to the CC and the ECHR, @O TSDLN, December 2024. [Already published on my Patreon page "<https://www.patreon.com/posts/118404336>"] Permission to re-publish this translation has been granted for the purpose of its inclusion in HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator.

MARTINEZ ALVARADO/HOLLANDA¹

(Başvuru No. [4470/21](#))

10 Aralık 2024

GİRİŞ

Dava, kendine bakamayacak durumdaki zihinsel engelli bir yetişkin olan başvurucuya, tümü Hollanda'da uzun süreli mukim ve/veya Hollanda vatandaşı olan dört kız kardeşiyle aile birleşimine dayalı oturma izni verilmemesine ilişkindir. Başvurucu, ilişkilerinin Sözleşme'nin 8 maddesinin korumasının kapsamına girdiğini çünkü "normal duygusal bağların haricinde ilave bağımlılık unsurlarının mevcudiyetinin ortaya konulduğunu ve kız kardeşleriyle birlikte Hollanda'da oturmasına izin verilmemesinin aile hayatına saygı hakkına aykırı olduğunu ileri sürmektedir (par. 1).

OLAYLAR

Başvurucu, 1978 doğumludur ve Hollanda'da en büyük kız kardeşiyle birlikte yaşamaktadır (par. 2).

Başvurucunun 4 kız kardeşi Hollanda'da ve erkek kardeşi Peru'da yaşamaktadır. Başvurucu zihinsel engellidir ve 8 yaşındaki bir çocuğun zihinsel düzeyine sahiptir. Anne ve babasının sırasıyla Ağustos 2010 ve Aralık 2014'te ölümünün ardından kız kardeşi J. Peru'ya giderek 90 günlük turist vizesiyle onu Ocak 2015 tarihinde Hollanda'ya getirmiştir. O tarihten itibaren kız kardeşi J.'yle birlikte yaşamaktadır ve dört kız kardeşi ona bakmaktadır (par. 5).

¹ Resmi dildeki karar için bkz. "<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-238325>"

Başvurucu, Mart 2017 tarihinde aile birleşimi için oturum izni talebinde bulunmuş ve sınırlı zihni yeterliliği nedeniyle günlük bakımı için yakın aile bireylerine tamamen bağımlı olduğunu belirtmiştir (par. 6).

Güvenlik ve Adalet Bakan Yardımcısının Temmuz 2017 tarihli kararıyla, başvuru ile kız kardeşleri arasında 8. madde anlamında aile hayatının bulunduğu ortaya konulmadığı gerekçesiyle başvuru reddedilmiştir. Bu karar, anne babasının ölümüne kadar kız kardeşlerinin başvuru kişinin günlük yaşamına katılmamış olmasına, başvuru kişinin Peru'daki erkek kardeşinin onun bakımında rol oynayabileceğine ve gerekirse Hollanda'daki kız kardeşlerinin mali desteğiyle başvurucuya Peru'daki bir zihinsel engelliler bakım merkezinde bakım yapılabileceğine dayandırılmıştır. Bakan Yardımcısı, böyle yerlerin Peru'da bulunmadığı iddiasının dayanaksız olduğunu kaydetmiştir (par. 7).

Bu karara yapmış olduğu itiraz, Bakan Yardımcısı tarafından büyük ölçüde ilk karardaki gerekçelere dayanarak Şubat 2018 tarihinde reddedilmiştir. Bakan Yardımcısı esas olarak, başvuru kişinin bakımının sadece kız kardeşleri tarafından sağlanabileceğinin yeterince kanıtlanmadığını değerlendirmiş ve aralarında “normal duygusal bağlardan daha fazlasının mevcut olduğunu kabul etmemiştir (par. 9).

Başvurucu, Lahey İstinaf Mahkemesine itiraz etmiş ve durumunu sözlü olarak açıklama olanağı verilmesi gerektiğini belirtmiştir (par. 10).

İstinaf Mahkemesi, Aralık 2018 tarihinde başvuru kişinin itirazını dinlenilmesi gerektiği gerekçesiyle haklı bulmuştur (par. 11).

Başvurucu, kız kardeşi J ve avukatıyla birlikte Bakan Yardımcısı tarafından toplanan bir duruşma komisyonu önüne çıkmıştır (par. 12).

Bakan Yardımcısı, Nisan 2019 tarihinde başvuru kişinin Temmuz 2017 tarihli kararına yaptığı itirazı yine reddetmiştir (par. 13).

Lahey İstinaf Mahkemesi, Aralık 2019 tarihinde başvuru kişinin yapmış olduğu itirazı haklı bulmuştur (par. 16).

Bakan Yardımcısı, İstinaf Mahkemesi Kararına karşı Danıştay İdari Yargı Dairesine itiraz etmiştir (par. 17).

İtiraz incelemesi sürerken; Bakan Yardımcısı İstinaf Mahkemesinin talimatı doğrultusunda başvuru kişinin ilk kararına yapmış olduğu idari itirazı yeniden incelemiş ve Şubat 2020 tarihinde reddetmiştir (par. 18).

Bakan Yardımcısı, Mart 2020 tarihinde, Şubat 2020 tarihli kararını geri alacağı ve itirazı hakkında yeni bir karar alacağı hususunda başvurucuyu bilgilendirmiştir (par. 20).

Bakan Yardımcısı, Ağustos 2020 tarihinde başvurunun ilk kararına yaptığı itirazı bir kez daha reddetmiştir. Başvurucu bu karara karşı doğrudan İdari Yargı Dairesine itiraz etmiştir (par. 22).

İdari Yargı Dairesi, Eylül 2020 tarihinde Bakan Yardımcısının kararını onaylamıştır (par. 23). Bu kararla birlikte, başvurunun aile birleşimine yönelik oturum izni başvurusunun reddi kesinleşmiştir (par. 24).

HUKUK

SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvurucu, Hollanda’da kız kardeşleriyle birlikte oturum izni verilmesinin reddedilmesinin aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğinden şikâyet etmiştir (par. 30).

A. Kabul Edilebilirlik

Mahkeme, Sözleşme’nin 8. maddesi bakımından aile hayatının normalde çekirdek aileyle sınırlı olduğuna (bkz. [Slivenko/Letonya](#) [BD], No. 48321/99, §§ 94 ve 97, AİHM 2003-X) ve ebeveynler ile yetişkin çocuklar arasında ya da yetişkin kardeşler arasında, “normal duygusal bağlardan fazlasını içeren ilave bağımlılık unsurlarını” ortaya koyulmadıkça, aile hayatının oluşmayacağına (bkz. [Kwakyee-Nti ve Dufie/Hollanda](#) (k.k.), No. 31519/96, 07 Kasım 2000; [Senchishak/Finlandiya](#), No. 5049/12, § 55, 18 Kasım 2014, § 55; [Emonet ve Diğerleri/İsviçre](#), No. 39051/03, § 35, 13 Aralık 2007) hükmetmektedir (par. 36).

Yetişkinlerin fiziksel veya zihni engellerinin veya yeterli ciddiyette hastalıklarının olduğu ve diğer aile üyelerinin sürekli bakım ve desteğine ihtiyaçlarının bulunduğu durumlarda Mahkeme, böyle bir bağımlılığı kabul etmiştir (bkz. [Emonet ve Diğerleri/İsviçre](#), yukarıda anılan, § 37; [Bierski/Polanya](#), No. 46342/19, § 47, 20 Ekim 2022; [Belli ve Arquier-Martinez/İsviçre](#), No. 65550/13, § 65, 11 Aralık 2018; [I.M./İsviçre](#), No. 23887/16, §§ 30-31, 09 Nisan 2019) (par. 39).

Aksine şu tıbbi hallerde Mahkeme, başvuru sahiplerinin veya yakınlarının sağlık durumlarının yeterince ciddi olduğunu ya da yeterince ciddi olsa bile, bağımlılığın ve böylelikle aile hayatının mevcudiyeti tespitini haklı kıldığını kabul etmemiştir: hiçbirisi tamamen iş yapamaz hale getirmeyen şeker hastalığı, (belirlenmemiş) kalp durumu, kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve ülseratif kolit (bkz. [A.W. Khan/Birleşik Krallık](#), No. 47486/06, 12 Ocak 2010); astım (bkz. [Konstatinov/Hollanda](#), No. 16351/03, 26 April 2007) ve çok ciddi olmakla birlikte başvuru sahiplerini tamamen ailesinin bakımına bağımlı kılacak derecede onu iş yapamaz hale getirmeyen paranoid şizofreni (bkz. [Savran/Danimarka](#) [BD], No. 57467/15, §§ 177-178, 07 Aralık 2021) (par. 40).

Olayın şartlarına bağlı olarak Mahkeme, mali desteğin uzaktan sağlanabileceğine hükmetmektedir (bkz. [Berisha/İsviçre](#), No. 948/12, § 60, 30 Temmuz 2013;

Senchishak/Finlandiya, yukarıda anılan, § 57). Mali bağımlılık tek başına asla ilave bağımlılık bağı ve dolayısıyla yetişkin aile bireyleri arasında aile hayatı oluşturmaya yeterli görülmemektedir (par. 42).

Mahkeme içtihatları uyarınca, normal duygusal bağların haricinde ilave bağımlılık unsurlarının bulunduğu kanıtlanıp kanıtlanmadığının değerlendirilmesinin, söz konusu ilişkinin bireyselleştirilmiş bir incelemesi gerekmektedir (par. 44).

Aile birleşimi bağlamında Mahkeme, yetişkin aile bireyleri arasındaki ilişkinin “aile hayatı” oluşturup oluşturmadığı meselesini, aile birleşimi talebine ilişkin kararın kesinleşmesinin öncesinde meydana gelen bütün olguların temelinde değerlendirmektedir (bkz. [T.C.E./Almanya](#), No. 58681/12, § 55, 01 Mart 2018; [Rodrigues da Silva ve Hoogkamer/Hollanda](#), No. 50435/99, § 41, AİHM 2006-I). Ancak aile üyelerinden biri aile birleşimi talebinin yapıldığı tarihte küçükse; Mahkeme aile hayatının varlığı meselesini, işlemler devam ederken çocuğun yaş sınırını geçmesinden kaçınmak için o tarihte edindiği durum temelinde değerlendirecektir (bkz. [El-Ghatet/İsviçre](#), No. 56971/10, § 51, 08 Kasım 2016; [Tanda-Muzinga/Fransa](#), No. 2260/10, § 74 son cümle, 10 Temmuz 2014) (par. 45).

Başvurucunun engelinin günlük hayatında diğer kişilerin bakımına bağımlı kılacak ciddiyette olduğu tartışmasızdır ki bu bakım, her zaman yakın aile üyeleri tarafından sağlanmıştır. Mahkeme, engeli itibarıyla başvurucunun toplum algısının çok sınırlı bulunmasına ve bu daire dışındaki kişiler için konuşmalarının çoğu zaman anlaşılmasız olmasına ayrıca önemli bir ağırlık vermektedir. Mahkeme başvurucunun, Peru’daki erkek kardeşinin gerekli günlük bakımı sağlayamayacağını temellendirdiğini ve uygulanabilir alternatif yolların mevcudiyetinin ortaya konulmadığını da kaydetmektedir. Mahkeme, bu olgular ve şartlar itibarıyla başvurucunun engelinin günlük hayatında kız kardeşlerinin bakım ve desteğine bağlı kalmaya zorlayacak derecede onu iş göremez hale getirdiğini değerlendirmekte ve “normal duygusal bağların haricinde ilave bağımlılık unsurlarının” mevcudiyetinin kanıtlandığı sonucuna varmaktadır (par. 50).

Yukarıdakileri dikkate alan Mahkeme, başvuru ve kız kardeşleri arasındaki ilişkinin 8. madde anlamında “aile hayatı” oluşturduğuna ve dolayısıyla bu maddenin mevcut davada uygulanabilir olduğuna hükmetmektedir (par. 51).

B. Esas

Mahkeme, mevcut olay gibi aile birleşimi davalarındaki meselenin, müdahalenin olup olmadığı değil; davalı devletin, başvurucuya topraklarında oturmasına izin verme şeklindeki pozitif yükümlülüğünü yerine getirip getirmediği olduğunu hatırlatmaktadır (par. 54).

Olay anlatımının yanı sıra taraflar tarafından sunulan belgelerden, ulusal makamların değerlendirmesinin 8. maddenin uygulanabilirliği meselesiyle sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıdaki mülahazalar dikkate alındığında (bkz. par. 46-51) Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesinin uygulanabilirliğinin ve sonuç olarak davalı devletin bu madde altındaki pozitif yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğinin değerlendirilmesinin, ulusal düzeyde Sözleşme ve Mahkemenin içtihatlarına uygun bir şekilde yapılmadığını tespit etmektedir (bkz. [L./Hollanda](#), No. 45582/99, §§ 40-42, AİHM 2004-IV) (par. 55).

Bu itibarla Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlali söz konusudur (par. 56).

SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Başvurucu herhangi bir talepte bulunmadığından Mahkeme, herhangi bir miktara hükmetmeye gerek görmemektedir (par. 58).